

Handläggare
Exploateringskontoret
Lisen Lans
Projektutveckling
Telefon: 08-508 265 23

Till
Exploateringsnämnden
2017-11-09

Trafikkontoret
Lars Jolerus
Anläggning
Telefon: 08- 508 260 46

Trafiknämnden
2017-11-23

Stockholms Framtida Avloppsrening. Genomförandeavtal med Stockholm Vatten och Avfall AB

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner för sin del *Genomförandeavtal Stockholms Framtida Avloppsrening för de i Stockholms kommun belägna anläggningarna* och ger trafikkontoret i uppdrag att teckna avtal med Stockholm Vatten och Avfall AB.
2. Exploateringsnämnden godkänner för sin del *Genomförandeavtal Stockholms Framtida Avloppsrening för de i Stockholms kommun belägna anläggningarna* och ger exploateringskontoret i uppdrag att teckna avtal med Stockholm Vatten och Avfall AB.

Exploateringskontoret
Avdelningen för Projektutveckling

Fleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 265 23
Växel 08-508 276 00
lisen.lans@stockholm.se
exploateringskontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

Håkan Falk
Förvaltningschef
Exploateringskontoret

Jonas Eliasson
Förvaltningschef
Trafikkontoret

Sammanfattning

Stockholm växer och stadens befolkning ökar varje år med cirka 30 000 invånare. För att klara den ökade belastningen ska Stockholm Vatten och Avfall AB (Bolaget) bygga ut stadens avloppsrening. Det befintliga reningsverket i Henriksdal ska byggas ut och moderniseras. Bromma reningsverk kommer att stängas och en ny avloppstunnel dras 30–90 meter under marken från Bromma till Henriksdal. Projektet ökar reningskapaciteten, minskar utsläppen i Mälaren och Östersjön samt minskar transporter av avloppsslam genom bostadsområden. Projektet benämns *Stockholms Framtida Avloppsrening* (SFA) och byggs i huvudsak under jord. Den permanenta ytliga påverkan är främst vid tunnelmynningar till arbetstunnlar samt ett ventilationstorn i Ålstensskogen.

Kommunfullmäktige godkände 2017-04-24 ett reviderat genomförandebeslut för projektet.

Stadsbyggnadskontoret har tillsammans med Bolaget tagit fram detaljplaner för projektet. Detaljplanerna redovisas för godkännande till Stadsbyggnadsnämnden 9 november 2017.

Trafik- och exploateringsnämndens ansvarsområden berörs för tillfällig och permanent markåtkomst och under byggtiden, genom t.ex. tillfälliga etableringar, byggtrafik och tillfälliga trafikavstängningar.

För att reglera genomförandet av utbyggnaden av SFA – projektet och de permanenta och tillfälliga lösningarna för stadens anläggningar har ett genomförandeavtal tagits fram mellan Staden genom trafik- och exploateringskontoren och Bolaget.

Projektet i sin helhet ska genomföras och bekostas av Bolaget. Staden svarar dock för kostnaden för egen personal vid trafikkontoret och exploateringskontoret. Detta omfattar ej kostnader hos trafikkontoret i tillståndsärenden. Genomförandeavtalet reglerar i övrigt villkoren för genomförandet och arbetsformerna mellan Bolaget och berörda förvaltningar. Avtalet reglerar inte eventuella framtida marköverlåtelse eller markförsäljningar med anledning av projektet, dessa hanteras i senare separata avtal.

När SFA projektet är genomfört ska Bromma reningsverk stängas, vilket gör det möjligt att bygga bostäder på platsen. Bolaget äger fastigheten Rötchkammaren 1 där huvuddelen av Bromma reningsverk är beläget idag.

Mot redovisad bakgrund föreslår kontoren att trafiknämnden och exploateringsnämnden för sin del godkänner *Genomförandeavtal Stockholm Framtida Avloppsrening för de i Stockholms kommun belägna anläggningarna* och ger trafikkontoret och exploateringskontoret i uppdrag att teckna avtal med Stockholm Vatten och Avfall AB.

Bakgrund

Stockholm växer och stadens befolkning ökar varje år med cirka 30 000 invånare. För att klara den ökade belastningen planerar Stockholm Vatten och Avfall AB (Bolaget) att bygga ut stadens avloppsrening. Det befintliga reningsverket i Henriksdal kommer att utvecklas till ett av världens mest moderna reningsverk.

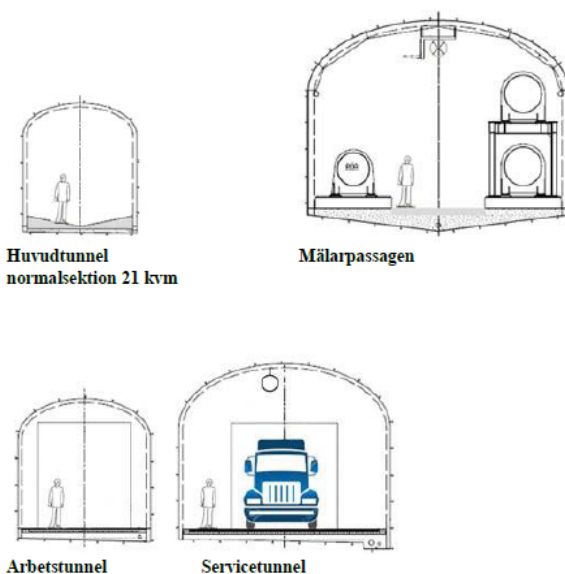
Bromma reningsverk kommer att stängas och en ny avloppstunnel dras 30–90 meter under marken från Bromma till Henriksdal. Utöver kapacitetshöjningen medför projektet att vattnet i Mälaren blir ännu renare, att utsläppen i Östersjön minskar och att transporter av avloppsslam genom bostadsområden försvinner.

I Projekt SFA ska Bolaget bygga en avloppstunnel från Bromma till Sickla och utveckla Henriksdals reningsverk i Sickla och Henriksdal. Tunneln anläggs med självfall på en nivå från -27 m i Bromma till -45 m i Sickla. Vid passage av Mälaren går tunneln lokalt djupare och med annan utformning. Henriksdalsdelen av Henriksdals reningsverk byggs om och moderniseras. Sickladelen av Henriksdals reningsverk byggs om och blir betydligt större. I huvudsak sker utbyggnaden av Projekt SFA under jord. Ytlig påverkan är främst tunnelmynningar till arbetstunnlar samt ett ventilationstorn i Ålstensskogen.

Under byggtiden påverkas områden kring projektet SFA av ökad byggtrafik och genom tillfälliga etableringsområden.

*Tunnelns sträckning och reningsverkets lägen.
För tydligare redovisning av tunnelns sträckning, se bilaga 1*

Schematiska skisser av tunnel

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av trafikkontoret och exploateringskontoret gemensamt.

Tidigare beslut

Detta är första beslutstillfället i trafiknämnden och exploateringsnämnden.

Kommunfullmäktige godkände 2017-04-24 ett reviderat genomförandebeslut för projektet.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade 2015-09-25 att starta programarbete för att utreda detaljplanemässiga konsekvenser av SFA och 2015-11-15 om start av de detaljplaner som bedömdes nödvändiga för projektet.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade 2017-03-23 att godkänna redovisning av plansamrådet och uppdrog åt stadsbyggnadskontoret att upprätta slutliga planförslag, samt ställa ut förslagen för granskning.

Detaljplaner och gällande avtal

Följande detaljplaner har utarbetats för projektets genomförande:

- Rötammaren 1, Avloppsledning Brommaplan - Ålstenskogen, Åkeshov, Dnr 2015-19082-54
- Hägersten 2:5, Avloppsledning Eolshäll – Sickla, Hägersten, Dnr 2015-19085-54
- Ålsten 1:1, Teknisk anläggning i bergrum under Ålstenskogen, Smedslätten, Dnr 2015-19087-54
- Slamstationen 1, Sickla avloppsreningsverk, Björkhagen, Dnr 2015-19089-54

Samtliga detaljplaner är planerade att redovisas till stadsbyggnadsnämnden för godkännande den 9 november 2017.

Genomförandeavtal med Stockholm Vatten och Avfall AB

Med Projekt SFA avses i genomförandeavtalet anläggande av ovan nämnda avloppstunnel, uppförande av tillhörande reningsverk samt andra tillhörande anläggningar och installationer.

Genomförandeavtalet omfattar de mark- och vattenområden som Staden äger eller ansvarar för och som Projekt SFA berör. För de delar av tunneln som förläggs i privatägd mark tecknar Stockholm Vatten avtal direkt med dessa markägare.

Genomförandeavtalets syfte är att säkerställa genomförandet av projektet och att det ska kunna samordnas med den stora mängd andra stadsutvecklingsprojekt som pågår samtidigt.

I genomförandeavtalet regleras bl.a. frågor om permanenta och tillfälliga markupplåtelse, Bolagets tillgång till Stadens

anläggningar, vissa ersättningsfrågor samt formerna för den samverkan som krävs i samband med genomförandet av projektet.

Avtalets bestämmelser om genomförandet följer i allt väsentligt de sedvanliga rutiner som tillämpas vid Bolagets arbeten med ledningsnätet i Stockholms stad. Projektets storlek, komplexitet och långa genomförandetid gör att parterna bedömt att det finns behov av ett separat genomförandeavtal som klargör samarbetsformerna.

Genomförandeavtalet innehåller inte några bindande avtal om försäljning eller överlåtelse av mark.

Projekt SFA bekostas i sin helhet av Bolaget. Staden svarar dock för kostnader för egen personal vid trafik- och exploateringskontoren, detta omfattar dock ej kostnader hos trafikkontoret i tillståndsärenden.

Myndighetstillstånd

Bolaget svarar för att ansöka om alla nödvändiga myndighetstillstånd, som miljödom, TA-planer mm.

Markupplåtelse

Mellan staden och Bolaget finns ett sedan tidigare gällande Markavtal för allmän va-anläggning i stadens mark (A 2016-0037). I de delar tunneln/va-anläggningen förläggs i allmän platsmark, icke detaljplanerad mark och vattenområde tillämpas detta avtal som ger Bolaget rätt att underhålla, omlägga och bibehålla tunneln i denna mark. I de delar tunneln förläggs i av Staden ägd kvartersmark ska permanent markåtkomst säkras genom ledningsrätt eller officialservitut.

För den planerade tekniska anläggningen i Ålsten (i huvudsak under mark) ska markåtkomst säkras genom officialservitut eller annan rättighetsupplåtelse. För den utbyggda Sickla-anläggningen, som är en utvidgning av nuvarande reningsverket i Henriksdal, ska tredimensionellt utrymme säkras antingen genom officialservitut eller genom fastighetsreglering, efter senare överenskommelse mellan parterna.

Bolaget får inte ansöka om fastighetsbildningsåtgärd som berör Stadens mark innan parterna är överens härom.

För upplåtelser och andra rättigheter ska separata avtal träffas mellan parterna i enlighet med de principer som anges i genomförandeaftalet.

Byggtrafik och trafikpåverkan

Bolaget ska upprätta trafikanordningsplaner som ska godkännas av staden före avstängning av körfält eller vid annan åtgärd.

Det åligger också Bolaget att samråda med Staden avseende trafikpåverkan inför att planerade arbeten ska påbörjas. Detta för att kunna minimera nödvändig trafikpåverkan inom varje nyttjanderättsområde. Bolaget ska även, inom ramen för Projekt SFA, vid varje tidpunkt verka för att trafikpåverkan blir så liten som möjligt och att perioder av avstängning eller omläggning av trafik blir så korta som möjligt.

Tillfälliga etableringar

För projektets genomförande behöver Bolaget ta mark i anspråk tillfälligt som arbets- och etableringsområden. I avtalet finns en förteckning över preliminära etableringsområden, som parterna samrått om. Etablerings- och arbetsområdena är i huvudsak placerade på allmän plats, idrottsområde eller trafikområde med Staden som ägare. Staden ska medverka till att områden får ianspråktagas för projektets genomförande enligt villkor i avtalet.

För användning av offentlig plats erfordras regelmässigt polistillstånd. Bolaget svarar för att ansöka om sådant, i samråd med staden. För upplåtelser med polistillstånd erlägger Bolaget avgift enligt gällande taxa.

I de fall tillfällig etablering sker på av staden ägd kvartersmark ska staden där så är möjligt upplåta denna genom nyttjanderättsavtal. Nyttjanderättsavtalen ska utformas huvudsakligen enligt Stadens standardmall för upplåtelse av lägenhetsarrende.

Ingen mark får ianspråktagas innan avtal om rättighet härför träffats respektive erforderligt tillstånd erhållits.

Bolaget ska i god tid före beräknad byggstart av Projekt SFA skriftligen lämna uppgifter till Staden om preliminära tidpunkter för önskat tillträde till den mark som avses tas i anspråk tillfälligt. Parterna ska i god tid före ianspråktagandet diskutera upplåtelse- och andra villkor.

Underhåll och drift

Avtalet anger att för det fall Staden inte kan utföra normal drift på offentlig platsmark pga Bolagets arbete med projektet åligger det Bolaget att ordna med och bekosta den utökade driften.

Ägande

Bolaget ska äga samtliga anläggningar tillhörande projekt SFA. Inga kommunala (direkt ägda av staden) anläggningar planeras att byggas inom projektet.

Avtalet hanterar inte den framtida användningen eller ägandet av Bolagets fastighet Rötammaren 1, där huvuddelen av Bromma reningsverk är beläget idag.

Tidplan

Detaljplanerna är planerade att tas upp i Stadsbyggnadsnämnden för godkännande 2017-11-09.

Huvudtidplanen för SFA projektet redovisar att arbetet är planerat att påbörjas under 2018 och avslutas cirka 2025-2027, se Bilaga 2. Tidplanen är bland annat beroende av nödvändiga myndighetstillstånd, exempelvis miljödom för vattenverksamhet och miljötillstånd samt att detaljplanerna vinner laga kraft. Flera av dessa tillstånd kan påverkas av eventuella överklaganden.

Ekonomiska konsekvenser för staden

Med staden avses här berörda nämnder, ej bolaget eller andra delar av Stockholms Stadshus AB.

Projekt SFA bekostas i sin helhet av Stockholm Vatten och Avfall AB. Staden svarar dock för kostnaden för egen personal vid Trafikkontoret och Exploateringskontoret. Detta omfattar ej kostnader hos Trafikkontoret i tillståndsärenden.

Trafiknämnden får vissa intäkter genom taxan för upplåtelse av allmän plats. Exploateringsnämndens intäkter för tillfälliga markupplåtelser bedöms försumbara i sammanhanget.

Avtalet och detta ärende reglerar inte *eventuella* framtida marköverlåtelser eller markförsäljningar med anledning av projektet, dessa hanteras i senare separata avtal.

Inga större utgifter för följdinvesteringar i stadens övriga anläggningar väntas uppstå eftersom all infrastruktur finns i området. De framtida driftkostnaderna för staden påverkas inte nämnvärt.

Kontorens sammanfattade bedömning

Projektet är en nödvändig del i utbyggnaden av stadens infrastruktur och stödjer både målen om ett ökat bostadsbyggande och bidrar till miljömålen genom minskade utsläpp i Mälaren och Östersjön samt minskad trafik av slamtransporter. Samtidigt frigörs även mark för fler bostäder vid nuvarande Bromma reningsverk.

Kommunfullmäktige har också fattat genomförandebeslut för projektet.

Det förslagna Genomförandavtalet följer i allt väsentligt de sedvanliga rutiner som tillämpas vid Bolagets arbeten med ledningsnätet i Stockholms stad. Ansvarsfördelningen innebär en i sammanhanget mindre kostnad för trafik- och exploateringsnämnderna, men kontoren bedömer det som mycket rimligt sett till den större nyttan i projektet.

Sammantaget bedömer kontoren projektet som mycket angeläget och föreslår därför att trafiknämnden och exploateringsnämnden godkänner *Genomförandavtal Stockholms Framtida Avloppsrening för de i Stockholms kommun belägna anläggningarna* och ger trafikkontoret och exploateringskontoret i uppdrag att teckna avtal med Stockholm Vatten och Avfall AB.

Slut

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Tidplan